

eodem Pontifice superior non esset, præcipue cum posset secum ipse dispensare ex causa probabili; aut certe si causa deesset, proptereaque relaxatio non valeret in conscientia, non ideo pertineret ad subditos causam valoremque dispensationis expendere. Sed quid si Papa ob perpetuam amentiam depositus ad se redeat? Respondeo, si prudenter et humano modo sufficienter examinata res fuit, ac tandem iudicata, vere depositum manere, quia negotium hoc non debet ex futuro contingenti dependere. Interrogabit etiam quispiam an possit Pontifex humano iudicio se sponte submittere; resolutio tamen ex jam tractatis facillime relinquitur. (Consule in Defens. fidei, l. 4, c. 7.)

19. *Sexta assertio.—Consecrarium.—Pape depositio, juridice tantum justa, valet.*—Dico sexto: dubius Pontifex, quando non potest Ecclesie certa ratione constare an vere fuerit electus, per Ecclesiam deponi valet. Hoc constat ex usu Ecclesie; ita enim factum est in Constantiensi Concilio, ac jure legitimo factum est. Et ratio reâdi potest, quia in eo casu non datur verus Papa in conspectu Ecclesie, quæ proinde minime tenetur illi obedire: manet ergo jus Ecclesie ad eligendum Pontificem verum, cui teneatur obedire, atque adeo ad deponendum dubium. Neque hinc fit Ecclesiam esse Pontifice superiorem, quia totum hoc pertinet ad potestatem illum eligendi. Unde si contingeret, uno quopiam recte et rite electo, Cardinales, proxime post designationem, rem vertere in dubium, generarique schismata, posset Concilium generale de negotio cognoscere, ac pro ratione causæ, aut electum confirmare, aut deponere; quia quamvis eligendi jus concessum sit Cardinalibus, censendum tamen ea lege fuisse concessum, ut possit semper Ecclesia fieri certa de veritate sui capitis; in casu ergo quo non possit, jus sibi reservavit convenienter providendi. Est enim hoc et ipsi rationi naturali consentaneum, et ad bonum Ecclesie regimen necessarium. Unde si forte Papa vere coram Deo electus juste deponatur, vere ac valide deponetur, ad eum modum quo de Papa hæretico diximus numero duodecimo. Et hæc de Summo Pontifice pro hac disputatione dicta sufficiant; cætera de illius auctoritate, quoad doctrinam et mores pro tota Ecclesia, videri possunt superius in disputatione quinta, sectione octava.

DISPUTATIO XI.

DE CONCILIIS.

1. *Cogendi concilia ratio a Christo manavit.*—*Est quoque consentaneum lumini naturali.*

—Duo, sicut in superioribus, in disputatione hac explicanda occurrunt. Alterum, quid Concilium sit, et quomodo congregari debeat et confirmari; alterum, quam auctoritatem in suis habeat definitionibus. Porro circa nomen Concilii et varia ejus genera, videantur quæ in disputatione quinta, sect. 7, notata sunt. Solum de tertio genere addendum Concilia generalia potissimum ad generales causas et dogmata fidei definienda congregari, quam consuetudinem ab Apostolis initium habuisse ex 15 cap. Act. constat, ex quo intelligimus, rationem hanc congregandi Concilia a Christo Domino manasse, atque ad hoc accommodari solent verba illa Matth. 18: *Ubi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum ego.* Patetque ex Concilio Chalcedonensi, actione 1; Concilio Tolet. 15; Coelestino, in epistola quadam ante Concilium Ephes. Nec enim placet quod Pighius, lib. 6 Hierarch., c. 4, sentit, congregationem horum Conciliorum esse ex humana institutione, nisi fortasse intelligat quantum ad tempus et ordinationem; vel quia fortasse non est simpliciter ex præcepto divino ut hæc Concilia congregentur. Nam potestas et ratio illa congregandi a jure divino sine dubio habet originem, ut latius dicemus; quin potius, supposita fide, et institutione Ecclesie a Christo facta, ejusque gubernatione, quasi naturalis ratio dicat talium Conciliorum celebrationem; est enim naturale homini in gravissimis rebus multorum sententias et consilia expectare.

2. *Concilia congregandi causæ variæ.*—Ex quibus etiam intelligi potest ejusmodi Conciliorum necessitas, quæ multiplex esse potest. Primo, extirpatio grassantis hæresis vel schismatis, quod interdum graviter Ecclesiam premit, ut ex citato Actorum 15 colligitur; secundo, definitiones vel declarationes fidei toti Ecclesie necessariae, quæ recte fiunt convenientibus totius christiani orbis capitibus; tertio, communium legum condendarum ratio, convenientibus enim ex totius orbis partibus episcopis ac legatis, melius constat quid omnibus Ecclesiis expediat. Denique ad similes alias

generales, vel gravissimas causas tractandas pernecessaria sunt universalia Concilia, ubi multorum deliberatione melius illæ definiuntur, ut dicitur cap. *Prudentia* de Officio deleg., cap. *De quibus*, d. 10, quæ omnia videre licet in Conciliis generalibus hæctenus congregatis; quæ in principio Ecclesie post Apostolos per aliquot annos celebrari non potuerunt, propter imperatorum et principum contradictiones et persecutiones. Unde tunc temporis Pontifices per epistolas solum decretales necessitatibus Ecclesie præsto erant.

3. *Concilia generalia recensentur.*—Postmodum vero a temporibus Constantini, introduci cœperunt Nicænum I contra Arrium; Constantinop. I contra Macedonium; Ephesinum contra Nestorium; Chalcedonense contra Eutichen.; Constantin. II, contra Petrum Antiochenum, et reliquias Nestorianorum; Constantin. III, contra Monotelitas; Nicænum II, contra Iconomac.; octavus Synodus quæ est etiam Constantin. VIII, contra Photium, Iconomac.; et Lateranense sub Innocentio III, pro reformanda Ecclesia; Lugdunense sub Gregorio X pro unione Ecclesie Græcæ, et reformatione universalis Ecclesie; Lugdunense aliud, sub Innocentio IV, contra Federicum, imperatorem schismaticum; Constantiense, ad tollendum schisma competitorum trium, qui se Pontifices appellabant; Basiliense, ad restaurandam disciplinam Ecclesie, quod tamen ad debitum finem non pervenit; Florentinum, pro unione Ecclesie Orientalis; ac denique Tridentinum, contra Lutheranam hæresim, aliasque plures, et ad Ecclesie universalis mores reparandos. Atque hæc sunt potissima Concilia generalia, ex quibus satis colligitur finis et necessitas ea congregandi, et talis aliqua deprehenditur in cæteris, quæ in Ecclesia fuerunt coacta, et hæc de quæstione an est, videntur satis. Sequitur dicendum quid hoc Concilium sit, vel ex quibus partibus constare debeat.

SECTIO I.

Utrum ad Concilia generalia debeant soli episcopi convenire.

1. Constat, variis rationibus et titulis variis etiam homines ad hujusmodi Concilia vocari posse, alios quidem qui Patres congregatos tuentur, et seditiones omnes vitandas cu-

rant¹; sic vocari possunt sæculares principes, aut legati, vel duces eorum. Alios, ut negotia tractent, vel sui rationem in Concilio reddant; sic vocari possunt non solum principes sæculares, sed etiam hæretici schismatici, et ejusvis conditionis homines. Alios, ut discutiant res tractandas, sintque a consiliis ipsis Patribus: sic vocari solent sapientes cujusque conditionis vel dignitatis viri. Alios denique tanquam propria membra Concilium constituentia, qui ex officio vendicant activa suffragia in Concilii definitionibus et statutis; atque hi sunt qui proprie conveniunt, et de quibus instituitur disputatio.

2. *Prima sententia hæreticorum.—Eorum fundamentum.—Confirmatur primo.—Secundo.—Tertio.*—In qua, prima sententia hæreticorum iudicium fidei tribuit non minus laicis quam ecclesiasticis, feminis quam viris, indoctis quam doctis. Fundamentum est, quia sola universalis Ecclesia habet privilegium non errandi in fide, et ideo nisi tota Ecclesia conveniat, iudicium non erit infallibile: omnes autem numerati membra sunt universalis Ecclesie. Confirmatur primo, quia certitudo hujus iudicii non est ex sexu vel ex humana doctrina, sed ex Spiritu Sancti inspiratione; omnes autem recensiti doceri possunt a Spiritu Sancto, si velint. Confirmatur secundo, quoniam fideles esse debent ita in fide instructi, ut possint rationem reddere suæ fidei, 1 Petri 3. Et Christus Dominus omnibus fidelibus dicit: *Scrutamini Scripturas*, Joan. 5. Tandem huic errori favere videtur Nicolaus Papa, in cap. *Ubinam*, 96 d., ubi Glossa verbo *Pertinet*, in illum inclinat.

3. *Secunda sententia et ejus ratio.—Confirmatur.—Secundo.*—Secunda sententia, quæ præcedentem moderatur, ait non omnes quidem laicos, sed primarios quosdam viros et Doctores debere vocari, ut ex omnibus conditionibus et statibus hominum aliqui conveniant, et ut quæ ad omnes spectant, ab omnibus approbentur, juxta regulam juris cap. *Quod omnes*, de Regulis juris, in 6. Confirmatur, cur enim si laici doctiores sint quam sacerdotes, excludantur a iudicio quod ex scientia et doctrina maxime pendet? Confirmatur secundo exemplis: nam Moyses laicus in

¹ De hoc argumento auctores in tom. 13 tractatum, p. 1; Bellar. lib. de Conc., c. 15; Salmeron., in Acta, tractatu 78; Azor., tom. 2, lib. 5. c. 11.

causis fidei iudicavit; David et Salomon sacras litteras scripserunt; in antiquioribus Conciliis laici aderant et subscribebant: in Concilio quidem Chalcedon. viri patricii, consules et senatores in omnibus fere actionibus inter legatos Pontificis, et patriarchas sedent, et munera iudicium exercent, apud Niceph., libro 15, cap. 16. In sexta Synodo, actione prima, imperator praesidere dicitur, quod servatur fere in toto illo Concilio. Et in octava Synodo similiter praestitit Basilius Imperator cum multis patriciis, et in eisdem conciliis laici subscribunt: imo Basilius Imperator, cum rogaretur subscribere, ait: *Tranquillissimum imperium nostrum secutum praecedentes imperatores, Constantinum, Theodosium, Martianum, cult describere, ex quo intelligimus alios idem fecisse: denique in concilio Toletano III et Arausicano reperimus laicos subscripsisse.*

4. *Tertia sententia.*—Tertia sententia negat quidem necessarium esse, laicos ad concilium generale convenire, affirmat tamen posse a Pontifice vocari, ac ferendi suffragii facultate donari. Ita Waldens., lib. 2 Doctrinal. fidei, c. 19, quem Cano, l. 2, c. 7, et l. 4, c. 4, conclus. 4, refellit.

5. *Quarta sententia.*—Quarta sententia excludit universim laicos a concilio, non tamen sacerdotes omnes, non episcopos, non abbates; nam religiosi, praecipue Generales familiae ejusque, et similes alii, de jure videntur pertinere ad Concilium. Unde usus obtinuit ut convocentur, quemadmodum factum videmus in Bullis Julii III, et Pii IV, convocationis ad Concilium Tridentinum, et ex cap. *Adrianus*, 63 d.

6. *Prima assertio de fide.*—Dico primo: non est de ratione generalis Concilii, ut omnia omnino Ecclesiae membra ad illud conveniant. Est de fide, et fere evidens in lumine naturali, partimque probata in superioribus, ubi ostendimus in Ecclesia esse ordinem hierarchicum, et alios esse pastores et doctores, alios qui pascantur ac doceantur: aperte hoc confirmat exemplum Apostolorum, Actorum 15, atque usus posteriorum Conciliorum, quae illud sunt imitata. Praeterea, tam numerosa congregatio esset prorsus in possibilis; unde ab haereticis malitiose conficta est, ut auctoritatem Conciliorum destruant, excogitato impossibili modo illa congregandi. Ad haec, rationi etiam naturali adversatur, ut foeminae et idiotae homines, qui nihil noverunt de traditionibus Ecclesiae, nihil de difficultatibus fidei,

de Sanctorum explicationibus et Pontificum decretis, et aliis quae omnino necessaria sunt ad iudicium ferendum in rebus gravissimis, quin etiam prudentia carent necessaria ad condendas leges, et universam Ecclesiam gubernandam, ut, inquam, in generali Concilio iudices, doctores, et legislatores constituantur. Quamvis enim Concilium praecipue Spiritus Sancti auxilio et inspiratione perficiendum sit, attamen idem Spiritus Sanctus dictat ut homines prudenti et rationabili modo procedant; itaque conclusio haec evidentior est quam ut probatione indigeat, et ex sequenti amplius patet.

7. *Secunda assertio de fide.*—*Probatur primo ex Scriptura.*—Dico ergo secundo: nullus laicus est necessarius ad Concilium vocandus, ut iudex sit et suffragium ferat. Est de fide: primo, ex Scriptura docente munus esse sacerdotum Scripturam sacram et doctrinam fidei explicare, ac tradere laicis; cujus rei multa testimonia adducta sunt in superioribus; nunc breviter ex Testamento veteri ostenditur, Ezech. 44: *Sacerdotes Levite populum meum docebunt, etc.*; Aggaei secundo: *Interroga Sacerdotes legem; Malach. secundo: Labia Sacerdotis custodient scientiam, et legem requirunt ex ore ejus; Exod. 19: Veniam ad te, ut audiat me populus, et credat tibi in perpetuum; Deuter. 17: Si ambiguum iudicium, etc., venies ad Sacerdotes.* Idem constat ex Testamento novo, ad Ephes. 4: *Quosdam dedit Apostolos, alios pastores et Doctores; Actor. 20: In quo Spiritus Sanctus posuit vos Episcopos regere Ecclesiam Dei; Matth. 5: Vos estis lux mundi; et c. ult.: Euntes docete, etc.; et Luc. 10: Qui vos audit, me audit; et aliis, quibus supra, disputat. 9, sect. 5, num. 3, ostendimus Ecclesiae regimen ad laicos minime pertinere.*

8. *Probatur secundo ex Conciliis generalibus.*—Secundo, probatur ex traditione, quae primum sumi potest ex Conciliis omnibus generalibus. Nam Actor. 15, Apostoli ipsi cum presbyteris conveniunt et definiunt; reliqua multitudo audit et obedit. In Nicæno I, soli Episcopi 318 iudicant et definiunt; et Imperator Constantinus fatetur fidei defensionem ad se non pertinere, et humiliorem locum sibi deligit. Ita Eusebius, lib. 3 de vita Constantini Rufinus, lib. 1, cap. 2; Socrates, lib. 1, cap. 8; Theodoret., lib. 1, cap. 7. In Chalcedon., actione prima, et in Ephes. primo, soli episcopi conveniunt, dant suffragia et subscribuntur; et in 8 Synodo, canon. 17, expresse rejiciuntur

asserentes Concilia non posse congregari absque saecularibus principibus, idque contra canones et perpetuam Ecclesiae consuetudinem esse dicitur. Idem constat ex Synodis aliis usque ad Tridentinum. Eiusdem traditionis testes sunt Pontifices Clemens I, epistola 5, habetur cap. *Relatum*, 35 d.; et lib. 10 Recognit., habetur documentum hoc Clementi a sancto Petro esse relictum. Nicolaus I, Episcopus, ad Michaelem imperatorem; Gelasius, epistola ad Anastasium August.

9. *Item ex imperatoribus.*—Tertio: eadem consuetudo seu traditio colligi potest ex dictis et factis imperatorum ac principum saecularium. De Constantino jam diximus; simile quid fecisse Theodosium constat ex epistolis ejus ad Concilium Ephes., cap. *Satis*, d. 96, et apud Socratem et Theodoretum supra, et Evagrium, lib. 1, cap. 4. De Valentiniano refert simile quippiam Sozom., lib. 6, cap. 7; Basilius imperator, in 8 Synodo, actione 10, negat et ad se, et ad ullum laicum pertinere ecclesiastica negotia tractare, Evagr., lib. 3, cap. 4, et Liberatus, lib. 2 Breviarium, cap. 16. In quarta etiam Romana Synodo, sub Symmacho, refertur similis confessio Theodorici, regis ariani. Et Victor, lib. 2 Persecut. Vandal., adducit aliud ex Hunerico rege. Extat etiam de hac re optima epistola Pulcheriae Augustae inter praebulas ad Concilium Chalcedonense. Denique Justinus imperator, in 8 Synodo, in causis fidei et religionis, imperiale iudicium sacerdotum iudicio submitti pronuntiat.

10. *Item ex Patribus.*—Quarto tandem eadem traditio constat ex Patribus: Ignatio, Episcopo ad Smirnen.; Dionysio, epist. 8 ad Demophil. Tertullianus etiam, de Praescriptione, late irridet haereticos qui laicis attribuunt haec sacerdotalia munera; Ambrosius optime, epistola 34 contra Maxen.; Chrysostomus libro 3 de Sacerdotio, et homil. 4 de Verbis Isai.; Augustinus, epistol. 48, et 166 et 167; Cyrillus, epist. 4; Athanasius, epistola ad solitariam vitam agentes, ubi refert verba Osii Cordub. ad Constant. imperatorem: *Nec te immisceas ecclesiasticis, nec nobis in hoc genere praecipere, sed a nobis discere*; Cyprianus, lib. 4, epist. 9; Basilius, in Regul. contract., in 276; Nazianzenus, oratione 6, 14 et 17, habetur cap. *Suscepistis*, d. 10.

11. *Probatur tandem ratione.*—Ultimo tandem ratione arguitur. Nam definitiones Conciliorum, tum quae ad fidem, tum quae ad mores spectant, ad quamdam potestatem ju-

risdictionis pertinent, sive eam habeat Concilium a Deo immediate concessam, sive a Papa delegatam: sed potestas jurisdictionis Ecclesiae non ad laicos, sed ad sacerdotes per se spectat, ut supra ostensum est; ergo, etc. Rationes etiam pro praecedenti conclusione adductae, hanc confirmant non leviter.

12. *Tertia assertio bipartita.*—*Unde pars una probetur.*—*Probatur altera, primo auctoritate.*—Dico tertio: soli Episcopi per se et necessario sunt ad Concilia generalia convocandi, ut in illis iudices sint; item Primates et superiores omnes: de Cardinalibus infra dicemus, a num. 15. Pars ergo affirmativa conclusionis, hoc scilicet pertinere ad Episcopos, patet satis ex adductis in praecedenti conclusione et superioribus in materia de Ecclesia. Vide d. 16, 17 et 18 decreti, et alia quae in hanc rem allegat Hosius in Confess. Polon., cap. 24, § *Negue vero*. Negativa vero pars, nimirum alios praeter Episcopos non esse per se et simpliciter necessarios, fere aperte definitur in 8 Synodo, cap. 17, et in actione 10 extat oratio Basilius imperatoris, ubi de hac re optime disserit, sicut et Theodosius, in epistola ad Cyrillum Alexandrinum; estque quarta inter epistolas Cyrilli. Et probatur primo ex ipso usu Actor. 15: cum Apostolis convenerunt presbyteri, id est episcopi. Ita enim in primitiva Ecclesia nominabantur, tanquam seniores et majori honore digni, ut alias etiam observavimus, et in materia de ordine notari solet. Unde 1 Petri 5 seniores monentur ut pascant gregem, quod est munus Episcopi, ut habetur Actor. 20. Imo vero licet cum Apostolis alii convenerint in illo Concilio, tamen solos Apostolos legimus sententiam dixisse et definivisse, ut notat Turrecremat., lib. 3, cap. 14; Sander. lib. 2 Monarch., cap. 7. De Concilio Nicæno id satis per se liquet. In Chalcedonensi, actione 1, frequentia sunt verba: *Synodus Episcoporum est, non clericorum, superfluos foras mitte*; quae proferuntur in quosdam monachos qui interesse curabant et iudicare; atque ibidem quidam Marti., Abbas, seu Archimandrita: *Non est, inquit, meum subscribere, sed Episcoporum.* In octava Synodo, actione 14, dicitur, solos antistites debere convenire in Conciliis. Ad haec in omnibus fere Conciliis soli subscribunt Episcopi; quod si aliquando admittuntur alii ad subscribendum, addi solet nonnihil quo denotetur illos non definiendo subscripsisse, sed consentiendo definitis: itaque Episcopi simpliciter pronuntiant: *Subscripsi*, vel etiam:

Definiens subscripsi. Alii vero non ita, sed, ut in Concilio Arausicano II habetur de quibusdam presbyteris, *consentientes subscripserunt*, ad quem modum aliquando subscribit imperator, ut patet in sexta Synodo, actione 12. Vide Eusebium, l. 4 Histor., cap. 22. Huc accedunt testimonia Patrum, Marcellini Papæ, epistola secunda; Leonis I, in epistola nona (quæ potius est Flaviani), et in 13, 15, 16, 17, 23 et 53. 88, 91; Irenæi, lib. 3, cap. 3; Augustini, contra Faustum, libr. 33, cap. 6, libr. 6 de Baptism., cap. 35, et libro contra Donatistas, post collationem, cap. 15, et in breviculo collat. dei tertiæ, et in epistola 119, cap. 19, et epistola 152. Quibus locis Concilia denominantur episcopalia, eo quod ex Episcopis per se coalescant.

13. *Probatum secundo rationibus.* — *Prima ratio.* — *Secunda ratio.* — Rationes breviter hæc sunt. Prima, quia soli Episcopi sunt Pastores Ecclesiæ ex officio. Unde Augustinus, epist. 59 ad Paulin., in quæst. 4, *Pastores et Doctores*, ad Ephes. 4, idem valere intelligit. Quod si distinguamus *Pastores a Doctoribus*, ut alii distinguunt, certe dicendum esset *Doctores* non docere, nisi ex commissione *Pastorum*, juxta illud Jeremiæ 31: *Dabo pastores, qui pascant vos scientia et doctrina.* Unde ad Doctores spectabit doctrinam tradere a Pastoribus definitam; Pastorum autem est discernere pasqua, quamvis consilio Doctorum uti debeant. Vide Canum, de Locis, lib. 4, cap. 4. Secunda, quia Episcopi sunt proprii successores Apostolorum, et quasi primates ac capita Ecclesiæ; in omni autem bene instituta republica ad optimates pertinet eam regere, et quasi ad comitia publica congregari; iidemque censentur rempublicam totam repræsentare. Unde Aristoteles ait civitatem id maxime esse, quod est in ea principale: sic igitur congregatio universalis Episcoporum sufficienter universalem Ecclesiam repræsentat, juxta illud Matth. 18: *Dic Ecclesiæ*; si enim ibi privatus pastor dicitur Ecclesia privata et particularis, quia, scilicet, tota Ecclesia in suo Episcopo, quasi in capite, continetur et repræsentatur, quod etiam recte Cyprianus, lib. 4, epist. 9, inculcat, et scripserat Pius I in sua epistola 2 decretali, ad finem, simili plane modo universalis congregatio Episcoporum totam Ecclesiam universalem sufficienter repræsentabit. Unde Augustinus, primo de Baptismo contra Donatist., cap. 18, plenariam Concilii sententiam vocat totius Ecclesiæ consensionem; et Athanasius, epistola de Gestis

Synodi Arimin., asseverat universum orbem in Concilio Nicæno coactum fuisse, cum solum 318 episcopi convenissent; et Leo, epistola 24 et 26, idem Concilium vocat totius mundi; et in 8 Synodo, actione 5, dicitur: *Loquere, Photi, totus mundus hic est*; similisque est modus loquendi Scripturæ; Exod. 19, dicit Dominus Moysi: *Hæc annuntiabis filiis Israel*; et infra: *Venit Moyses, et convocavit majores populi*, etc.; 3 Regum 8: *Congregati sunt omnes majores*; ac paulo post: *Rex omni Ecclesiæ Israel benedixit, omnis enim Ecclesia Israel stabat*, etc.

14. *Tertia ratio.* — *Quarta ratio.* — Tertia ratio. Concilium generale requirit universalem jurisdictionem, nam qui conveniunt, iudices fidei sunt et morum; sed episcopi proprie habent hanc jurisdictionem in Ecclesia: ergo. Major ostenditur, quia Concilium definit et iudicat quid sit tenendum in Ecclesia. Unde omnes Episcopi, qui conveniunt, subscribunt tanquam iudices, ut patet etiam ex modo loquendi Conciliorum: *Præcipimus, constituimus, etc., mandamus, decernimus, etc.*; in Concilio Nicæno, cap. 3, et in Chalcedonensi, epistola ad Leonem: *Decretis tuis nostrum honora iudicium*; et in epistolis Leonis 57 et 59; de quo vide D. Thomam, Quodlib. 5, art. 3, et Quodlib. 6, art. 6; Cano, libr. 5, cap. 5; Soto, in 4, distinct. 20, quæst. 1, art. 4, ad secundum; Turrecremata, et alii supra. Minor vero patet, tum ex sexta Synodo, actione 11, et septima Synodo, cap. 19, et Concilio Coloni. provinciali, quod alia citat; tum etiam ex Actorum 15, ubi Jacobus sententiam suam profert tanquam iudex; ac præterea constat ex dictis, solos Episcopos esse successores Apostolorum, atque adeo in illis præcipue residere jurisdictionem ad Ecclesiam gubernandam. Ultimo argumentor: si præter Episcopos, alii prorsus requirerentur in Concilio, vel illi essent omnes omnino Sacerdotes, vel Parochi, vel fortasse alii. Hoc ultimum dicendum non est, cum nulla ratione monstrari valeat cur hi potius quam illi omnino necessarii sint; primum autem est absurdissimum; tum quia impossibile est omnes Sacerdotes et Parochos, imo nec majorem eorum partem ad Concilium generale convenire; tum etiam, quia regulariter idonei non sunt ad iudicandum de rebus fidei, nec idoneos esse ad munus vel dignitatem eorum spectat, sed suis episcopis obnixè parere, sacramentaque posse parochianis ministrare.

15. *Obijcitur quadrupliciter contra assertio-*

nem. — Obijcies, primo hinc sequi Cardinales non pertinere ad Concilium, si Episcopi fortasse non sint, quia nullam habent potestatem jurisdictionis. Secundo, idem argumentum est de Episcopis titularibus, seu annularibus, ut appellant. Tertio, e contrario, Abbates nonnulli sunt qui immediate subsunt Apostolicæ Sedi jurisdictionemque habent episcopalem; illi ergo erunt de necessitate Concilii generalis. Quarto, nullus Episcopus habet jurisdictionem in universalem Ecclesiam, nec omnes simul, nisi a Papa illam recipiant, quam proinde concedere posset quibus vellet; si ergo illam aliis concederet, non essent Episcopi de necessitate Concilii; imo hinc videtur sequi non esse membra aliqua Ecclesiæ determinate necessaria ad Concilium, sed id totum pendere ex voluntate Pontificis, qui suam potestatem committit quibus vult, quod maxime procedit apud opinantes, episcopos non esse iudices in Concilio, sed consiliarios Pontificis.

16. *Pro allatis objectionibus primum pronuntiatum.* — Ad has objectiones, primo concedendum prærogativam ferendi suffragii in Concilio generali non adeo esse Episcoporum propriam, ut nequeat Pontifex eam aliis communicare, si expedire censuerit (quamvis quia Episcoporum dignitas jure divino fuit instituta, ad Episcopos quasi ordinario jure pertineat, ut ad generale Concilium convocentur), ut tenet communis sententia; et ratio est, quia actus jurisdictionis, illi præcipue qui ad externum regimen Ecclesiæ ordinantur, communicari possunt per Pontificem quibusvis ecclesiasticis personis capacibus talis jurisdictionis; sunt autem capaces, etiam non Episcopi, nam actus qui in Concilio exercentur per se et intrinsece non pendent a consecratione episcopali.

17. *Secundum pronuntiatum.* — Hinc secundo probabilius est Cardinales nunc ex jure ordinario pertinere ad generale Concilium, sive id habeant a jure divino, sive Pontificio, quod etiam pendet ex illa quæstione, an Cardinalium dignitas sit jure humano introducta, ut vult Scotus, in 4, distinct. 24, quæst. 2, art. 4; Victor., relectione secunda de Potestate Ecclesiæ, quæst. 2, num. 24; vel divino, ut tenet Turrecremata, lib. 1, cap. 8, et plures alii; quidquid vero de hoc sit, jam Doctores omnes citati conveniunt Cardinales habere

¹ Cano et alii apud Azor., t. 2, lib. 5, c. 11, quæst. 2.

suffragium definitivum in Concilio, ut latius prosequitur Turrecremata, lib. 3, cap. 14¹. Ratio vero est, quia jam ex usu et concessione Pontificum, præferuntur Cardinales Episcopis, in his quæ episcopalis consecratio essentialiter non fundat; tum etiam quia in suis titulis habent jurisdictionem episcopalem, cap. *Iis qui*, de Majoritate et obedientia. Unde in Concilio Lateranensi, sub Leone X, ante Episcopos subscribunt Cardinales.

18. *Tertium pronuntiatum.* — *Quartum.* — *Quintum.* — *Sextum.* — *Ad falsas sententias a num. 2 allatas.* — Tertio, Generales ordinum ex consuetudine et concessione Pontificum habent suffragium, quamvis ex jure communi non oporteret illos vocare. Quarto, de Abbatibus non viget talis aliqua consuetudo, nec Pontifices illis hoc concesserunt, nec eorum dignitas talis est, ut putandum sit jure divino hoc ad ipsos pertinere, et quamvis aliis in rebus videatur eorum jurisdictio similis episcopali, non tamen in omnibus, quia id ex jure humano descendit; videatur Jacobatius² referens multos, libro secundo, capite secundo, versiculo *Dubium tamen est*; Alban., prima parte de Concil., cap. 16. Quinto, Episcopi annulares vocari sine dubio possunt ad Concilium, et habere suffragia; per se vero id minime necessarium est, quia jurisdictione carent episcopali. Et ita habet usus. Sexto, de aliis laicis probabilius est non posse Pontificem eis concedere suffragium in Concilio generali, quanquam doctissimi sint; quod quidem non est adeo certum; attamen traditio Ecclesiæ id satis confirmat; nunquam enim id factum legimus, cujus ratio est, quia jure saltem ordinario capaces non sunt jurisdictionis Ecclesiæ, ut alibi traditur³: ferre autem suffragium in Concilio non tantum scientiæ, sed etiam jurisdictionis est actus. Vide Hosium, in Confessione Polonica, capite vigesimo quarto. Et per hæc satis patet responsio ad objectiones omnes, et ad argumenta hæresum et sententiarum quas in principio quæstionis retulimus.

¹ Turrec. et alii apud Azor., t. 2, lib. 4, c. 1, quæst. 3.

² Jacobatius et Alban. habentur etiam t. 1. Tractatum, part. 1.

³ Consule disp. 2 de Cens., sect. 3, num. 7 et 8.

SECTIO II.

Utrum, ut Concilium generale sit, oporteat omnes Ecclesiae Episcopos, etiam Romanum, ad illud vocari et convenire.

1. Difficultas hujus quaestionis in eo est, quod si tantus personarum conventus requiratur ad Concilium generale, pauca aut fortasse nullum ex celebratis haecenus in Ecclesia Conciliis, dicendum erit generale, quia vix unquam reperiemus omnes omnino Ecclesiae Episcopos ad illud convenisse; si vero necesse sit majorem saltem partem Episcoporum cogi, multa etiam Concilia non erunt generalia existimanda, quae communi Ecclesiae consensu generalia judicantur; vel si satis fuerit magnam aliquam partem Episcoporum convenire, fere nihil differet Concilium generale a provinciali vel nationali, cui auctoritas Pontificis adjuncta est. De hac porro quaestione latius Turcremata, lib. 3, c. 16; et Cano, lib. 5, cap. 3, et alii.

2. *Prima assertio.* — Dico tamen breviter primo: ad Concilium generale, per se necessarium est, ut convocatio ipsa generalis sit, id est, ut omnes Episcopi Ecclesiae, qui pastores sunt et jurisdictionem habent, quoad fieri possit, convocentur; suadetur primo ex ipso nomine generalis Concilii; secundo, quia id Concilium repraesentat universalem Ecclesiam, ut dicitur in Concilio Constant., sessione 5, approbaturque a Martino V, ac constat ex adductis sectione praecedenti, ex Leone, Augustino, Athanasio, et aliis Patribus, atque etiam ex Gregorio, cap. *Sicut*, d. 15; et Pelagio, in cap. *Confidimus*, 27, quaest. 1; de quo videri possunt latissime Hosius, de Confessione Polonica, cap. 24; Cano, lib. 5, et Soto, distinctione decima octava, quaest. 1, art. 4, ad secundum; Castro, primo de Haereticorum punitione, cap. 6; et Vega, libro primo super Tridentinum, cap. quinto; ergo per se necesse est ut in eo conveniant, vel saltem convocentur omnia Ecclesiae capita.

3. *Objectio diluitur.* — Dices: ergo si talis convocatio aliqua ratione impediatur, non poterit fieri generale Concilium, atque adeo in potestate cujusque tyranni sita erit Concilii generalis celebratio. Respondeo ideo addidisse me, quoad fieri possit. Quinetiam necesse non erit convocationem ad aures singulorum pervenire, sed ex intentione vocan-

tis generalem esse, ac per se ad omnes referri; non oportebit etiam omnes in particulari vocari, sed satis erit patriarchis, vel primatibus, aut provinciis omnibus edictum Concilii generalis congregandi promulgari, ut omnes sigillatim conveniant, vel eos mittant nomine omnium, qui patriarchae aut primati, aut etiam provinciali Concilio sufficere videbuntur. Ita Turcrem. et alii supra; videturque satis rationabile, ut ex dicendis etiam patebit.

4. *Secunda assertio.* — Dico secundo: ut Concilium generale sit, non oportet omnes Ecclesiae universalis Episcopos, imo nec majorem eorum partem re ipsa congregari. Est certa ex ratione dubii in principio posita; etenim secunda Synodus generalis, prima Constantinopolitana, universalis censetur, et una earum quae quatuor Evangelii comparatur, capite primo et secundo, distinctione 15; cum tamen solum convenerint 150 episcopi inter 500, et eo amplius qui tunc in Ecclesia vivebant, ut sumitur tum ex historiis, tum ex eo quod ante plures annos convenerint ad Concilium Nicenum 318 Patres; praeterea ex Leone Papa, epist. 42 et 50, et epistol. 52, quae est Episcoporum quorundam ad ipsum, constat ad Concilium Chalcedonense (quod alterum est ex quatuor illis primis), ex toto Occidente solos legatos Romani Pontificis convenisse; et in septima Synodo, in epistola Orientalium episcoporum ad Caesarium, episcopum Constantinopolitanum, quae habetur actione 3, dicitur nihil derogari auctoritati Concilii generalis ex absentia trium patriarchalium sedium, ac etiam plurimorum Episcoporum qui sub illis sunt. Confirmatur, quia saepe est impossibile tot Episcopos convenire in Concilium propter bella, aut tyrannos, aut similia incommoda. Ratio vero a priori est, quia generale Concilium non tam re quam representatione, et quadam quodammodo auctoritate, dicitur universalem Ecclesiam continere; potest autem habere hanc generalem representationem et auctoritatem, quamvis non omnes Episcopi, nec major eorum pars conveniat, ut ostenditur; ergo, etc.

5. *Tertia assertio bipartita.* — *Prior pars ostenditur.* — Dico tertio: ut Concilium generale sit, duo praecipue necessaria sunt: unum est praesentia Papae per se vel per suos legatos, alterum, ut ex aliis Episcopis ea multitudo conveniat, quae vel omnes comprehendat, vel saltem repraesentet, et vicem absentium subbeat. Hanc conclusionem indicant auctores

supra citati, et Jacobat., lib. 5, art. 7, et Alban., cap. 7 et 21, colligiturque ex ordine servato in omnibus pene generalibus Conciliis. Prioris partis ratio est, quoniam si auctoritas Episcopi Romani non interveniat, deerit in Concilio caput, atque adeo potestas in universam Ecclesiam, quae in ipso maxime residet: usus autem et traditio Ecclesiae docet hanc praesentiam sufficienter fieri per legatos, quod qua ratione intelligendum sit, et quae difficultas in eo occurrere possit, sectione sequenti explicabitur, et aliqua ex parte dictum est supra, disput. 5, sect. 7.

6. *Ostenditur posterior.* — Secunda vero pars assertionis liquet etiam ex usu Ecclesiae, imo et cujuslibet reipublicae generaliumque congregationum; quando enim primates omnes et capita convenire non possunt, alii aliis suas vires tribuunt, ut quod ab his fuerit decretum, ab omnibus definitum esse censeatur. Tandem hoc postulat ipsa veluti naturalis conditio rerum humanarum, quae alio modo tractari non possunt; unde moraliter idem judicatur, multos nomine et potestate omnium convenire, ac omnes ad unum interesse.

7. *Quaestiuiculae satisfit triplici effato.* — Petes hoc loco, quidnam requiratur ut qui conveniant, omnium nomine congregati censeantur eosque repraesentent? Respondeo primo non esse habendam rationem Episcoporum, qui Summo Pontifici non obediunt; nam, licet illi simpliciter sint membra verae Ecclesiae, ut disputatione nona, sectione prima, a numero decimo tertio, tractatum est, attamen ob schisma divisi ab ea sunt; non sunt igitur Concilio generali necessarii, nec regulariter vocandi, nisi forte ut respiscant. Secundo, qui Episcopi obedientes Pontifici vocari non possunt commode de facto propter impedimentum aliquod, vel convocationem ignorant, vel venire ipsi non possunt, nec aliquem suo nomine mittere, tenentur suo juri cedere, ac consentire, ut alii eorum locum teneant, et ita eos velle praesumendum est. Tertio si aliqui ob malitiam venire ipsi nolint, aut alios mittere, qui conveniunt, praecipue ex Romani Pontificis auctoritate, declarare possunt se vires omnium subire, et alios, qui venire nolunt, suffragii jure esse privatos, vel certe invitos etiam et coactos suas vires praesentibus committere. Unde tandem fit ut tota haec representatio universalis Concilii potissimum pendeat ex legitima ipsius declaratione, et praecipue Romani Pontificis, qui a principio intendit Concilium generale congregare: et eo

modo congregatio evadit generalis, prout potest commode; tuncque ipsum Concilium auctoritative declarat Episcopos ibi congregatos locum omnium caeterorum tenere, atque adeo generale Concilium in eis sufficienter consistere.

8. *Quarta assertio.* — Dico quarto: quaedam sunt Concilia generalia non simpliciter, ad quae scilicet non vocantur Episcopi totius orbis, sed cujusdam nationis, praesentibus legatis Romani Pontificis, atque adeo quae quoad potestatem et auctoritatem generalia sunt ob praesentiam Pontificis, licet non quoad convocationem; ita patet ex usu, nam in Africa hujusmodi fuit Concilium Milevitanum, cui praefuit Anselmus, Romanae sedis legatus: nonnulla etiam Concilia Toletana, ut patet ex epistola prima Gregorii ad Leandrum, et epistol. 92 Leonis Papae ad Turibium; multa item Romana, quae generalia dici solent, quo sensu ait Nicolaus I, epistola ad Michaelem imperatorem, in casu Marcellini Papae congregatum fuisse Concilium omnium Episcoporum, cum tamen centum octoginta solum convenerint ex patriarchatu Romano, ut refert Platina; sic etiam Concilium Nicenum habetur primum generale, et Constantinopolitanum primum dicitur secundum generale, quamvis et inter ea fuerit celebratum Concilium Romanum, quod praedicto modo generale secundum quid appellatur, et ante Nicenum alia similia fuerint celebrata, ut de tempore Marcellini dictum est; et de tempore Cornelii refert Eusebius, libro sexto, capite quadagesimo tertio. Itaque Nicenum fuit primum inter generalia simpliciter, prout praecedentibus conclusionibus descripta sunt; exceptis tamen Conciliis Apostolorum, quae quatuor fuisse dicuntur, vel, ut alii volunt, quinque, quamvis illud quod Actorum decimo quinto refertur, sit celebrius et magis in modum Concilii congregatum. Vide Jacobatium, libro primo, § *Sed nunc*, etc., et Albanum, l. 1 de Conciliis, capite primo.

SECTIO III.

Ad quem spectet Concilium generale congregare atque in illo praesidere, ejusque decreta confirmare.

1. *De quibus conciliis sit quaestio.* — Suppono quaestionem esse de Conciliis, quae congregantur ad definiendas res fidei vel morum, aut leges ferendas quae universam Ecclesiam